

дружиною колезького регістратора Степана Михайловича Дорошенка /?-1848/¹³, діда уродженки хутора Богданка /тепер село Шосткинського району на Сумщині/ Надії Семенівни Дорошенко /1831-1914/. А вона, як добре відомо історикам педагогіки, була дружиною славного педагога К.Д.Ушинського /1823-1870/. Ото так переплелися долі відомих українських родів!

Правильно кажуть в народі: світ широкий, проте водночас тісний.

Джерела та література:

1. Пантелеймон Куліш. Повне зібрання творів. - Т. I. /Листи, 1841-1850/ К., Критика. - 2005 - С. 47
2. «Черниговские епархиальные известия». - 1861. Прибавления. - № 2-15 июля. - С. 105-106
3. Ханенко А.И. Историческое описание некоторых местностей Черниговской губернии. - Чернигов. - 1887 - С. 27
4. Пантелеймон Куліш. Повне зібрання творів.-Т.I /Листи 1841-1850/. - К., Критика. - 2005 - С. 47
5. Пантелеймон Куліш. Листи до М.Д.Білозерського. - Львів-Нью-Йорк. - Вид-во М.П.Коць. - 1997 - С. 206
6. Пономарев С. М.П.Погодин в его отношениях к Киеву. - «Киевлянин» 1876 - №№ 9-12
7. Там саме.
8. Литературное наследство. - Т. 58 /Пушкин-Лермонтов-Гоголь/-М., изд-во АН СРСР. - 1952 - С. 500
9. Пантелеймон Куліш. Листи до М.Д.Білозерського. Львів-Нью-Йорк - Вид-во М.П.Коць. - 1997 - С. 96
10. Пантелеймон Куліш. Твори. - Т. I - К., Наукова думка. - 1994 - С. 234
11. Списки Черниговских дворян 1783 года. - Чернигов. - 1890 - С. 91
12. А.Л. Предки П.А.Кулиша // Киевская старина. - 1898 - № 9 - С. 63
13. Милорадович Г.А. Родословная книга Черниговского дворянства. - Т. I - Ч.I - Спб. - 1901 - С. 39

Микола Марченко

●

СЛОВО ПРО ЮВІЛЯРА М. В. МАКАРЕНКА

Чи не доводилося вам помічати, що про близьку для вас людину розповідати непросто? Завжди на пам'ять приходять якісь деталі чи епізоди, що з різних сторін характеризують її, але загальний образ через ці деталі проглядається не зовсім чітко, як портрет у імпресіоністів, - у світлотінях, неприродних, здавалось би, кольорах проступають очі, обличчя, постать і навіть характер людини.

Звичайно, словами портрет змалювати важко. Та й завдання такого я перед собою не ставлю. А ще й тому, що всієї журнальної площі не вистачило б, аби достовірно передати образ доброї, щирої людини, винятково чуйної до людських бід, з умінням розгледіти і підтримати навіть маленький промінчик світла і надії - відомого українського вченого Миколи Васильовича Макаренка. Його друзі, колеги, земляки, ровесники, напевно, скористаються можливістю поділитися з іншими людьми тим, що пов'язане з Миколою Васильовичем і найбільше їм запам'яталося. Скористаюся цим і я, бо знаю про нього немало, знайомий давно, прагнув регулярно зустрічатися упродовж років десяти.

Що можна сказати? Це людина знакова, особлива. Сказав би, велика, але знаю, яка б могла бути на це його реакція. Він не любить славослів'я, людина скромна, яка, проте, знає собі ціну. Та й дивного в тому нічого немає, бо за його спиною десятки років титанічної наукової праці. Микола Васильович з тих людей, яким вірять. Така якість завжди була рідкістю, а в нинішній час стала взагалі унікальним явищем. Вірять і люблять.

Ці почуття струменіють з вуст односельчан, його колег, друзів, образи котрих також ніби доповнюють портрет того, чий досвід, мудрість, знання збагачують уже багато літ українську науку.

Головною рисою характеру Миколи Васильовича є правда. Правда ніколи не була

модою, але попит на неї завжди підвищений. Задовольнявся він рідко. А щоб слідувати шляхом правди, потрібна відвага, мужність. Запізнавши сповна наслідки такого слідування, Микола Васильович не зрадив ні себе, ні своїх колег-побратимів - у широкому розумінні - весь український народ. І за це треба йому вклонитися.

Народився він у 1937 році в с. Охіньки у сім'ї колгоспників. Його дитинство минуло на берегах маленької річки Утка, на кутку села, який здавна має назву Завода, тобто «за водою». Його батьки Василь Іванович і Олександра Пилипівна, рідна земля, село, його чудові люди дали Миколі путівку в життя.

У нього назавжди залишилася пам'ять про нелегку селянську роботу, яку доводилося виконувати з дитинства, сильну батьківську долоню, що гладила по голові. Батько був чудовим теслею, його воїстину золотими руками зроблено багато добрих справ, власноручно виготовлені ним вироби - в оселях близьких, рідних, односельчан. У вільний час особливо любив займатися бджільництвом. Мама працювала в рільничій бригаді, деякий час була ланковою, відзначалася людяністю і добротою. Змалку вони привчили сина до фізичної праці, виховали в нього почуття високої відповідальності за доручену справу.

Навчання і знанням у сім'ї Макаренків надавалося особливого значення. В 1951 році Микола після закінчення Охінківської семирічної школи навчався в Переволочнянській середній. Після її закінчення працював завідувачем Охінківської сільської бібліотеки, потім - строкова служба в Радянській Армії. 1959 - 1963 рр. - студент факультету фізичного виховання та спорту Черкаського державного педагогічного інституту.

1963 - 1964 рр. - аспірант кафедри фізіології Черкаського педінституту, а з 1964 року по 1966 рік - аспірант Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця АН УРСР. Після дострокового закінчення аспірантури спочатку переведений на посаду виконуючого обов'язки молодшого наукового співробітника, а потім затверджений на цій посаді. 1969 - 1973 рр. - молодший науковий співробітник лабораторії оживлення організму Інституту фізіології. З 1973 року по 1980 рік - молодший та старший науковий співробітник відділу фізіології вищої нервової діяльності. З 1980 року по 1994 рік - завідувач лабораторії фізіології вищої нервової діяльності людини. З 1994 року і понині - провідний науковий співробітник відділу фізіології головного мозку Інституту фізіології ім. О. Богомольця НАН України.

Доктор біологічних наук, професор, академік Аерокосмічної академії, лауреат Премії ім. О. Богомольця. Ним опубліковано 300 наукових праць, у т. ч. чотири монографії з проблем реанімації, професійного відбору, психофізіології операторської праці, дві брошури, має шість винаходів. Запропонована та науково обґрунтована нова властивість функціональної рухливості нервових процесів, а розроблені методики з вивчення властивостей основних нервових процесів та сенсорної сфери на розумові навантаження різного ступеня складності, як і апаратні компоненти до них (ПНН - 3, ПНДО - 01, система «Прогноз», «Діагностика - 1»), знайшли широке застосування не лише у нашій країні, а й за кордоном. Під його керівництвом захищено 5 докторських та 20 кандидатських дисертацій. Він є членом центральної ради Українського фізіологічного товариства, членом багатьох міжнародних та республіканських редколегій журналів та вісників університетів, членом спеціалізованих рад по захисту докторських та кандидатських дисертацій, членом бюро Федерації космонавтики України, є одним з керівників з підготовки до польоту в космос першого космонавта незалежної України Л. Каденюка. М.В. Макаренко - провідний спеціаліст у галузі фізіології вищої нервової діяльності та диференціальної психофізіології.

В Україні очолює два наукові напрями: формування та становлення психофізіологічних функцій людини в онтогенезі та роль індивідуальних відмінностей особистості в успішності навчання і професійній діяльності. З 1991 року разом з професором В. С. Лизогубом регулярно проводить наукові конференції в м. Черкаси, які вже стали традиційними.

Микола Васильович - засновник Охінківського благодійно-заохочувального фонду імені М. Макаренка. Мета фонду - розвиток благодійництва, утвердження гуманізму та милосердя в суспільстві, сприяння розвитку освіти та науки, виявлення серед школярів талановитої творчої молоді та допомога їй. Для цього залучені особисті кошти засновника. Гроші знаходяться на депозитному рахунку у філії «Відділення Промінвестбанку в м. Прилуки Чернігівської області».

Після закінчення кожного навчального року на загальношкільних зборах вчителі, члени батьківського та учнівського колективів визначають суму грошової допомоги для творчої шкільної молоді та претендентів на матеріальне заохочення. Як правило, серед стипендіатів благодійного фонду відмінники навчання, переможці та призери предметних олімпіад. У минулому році сума матеріальної винагороди становила 2300 гривень. Її отримали 22 учні.

Незважаючи на численні вигідні пропозиції працювати за кордоном, М. В. Макаренко продовжує невтомну працю провідним науковим співробітником Інституту фізіології ім. О. Богомольця. У побуті він надзвичайно скромна, чуйна людина. Його життєве кредо - допомагати людям. Микола Васильович не є новим українцем, його матеріальні здобутки досягаються титанічною науковою працею. Мріє про те, що благородна справа створення благодійних фондів у школах продовжиться іншими випускниками шкіл України, які мають для цього матеріальні можливості.

Микола Васильович досить часто приїздить у рідне село, де залишилася оселя його дитинства і юності. Найсвятіше місце для нього - сільське кладовище. Могили його батьків завжди чисті, доглянуті його руками. На батьківському обійсті багато працює фізично, сам впорядковує чималий город, який відзначається неабиякою чистотою. Незважаючи на літній вік, зберіг стрункість фігури, його травневій засмазі, отриманій на сільському городі, може позаздрити і південний курортник. У минулому мав неабиякі досягнення з різних видів спорту, нагороджений численними спортивними нагородами. Майстер спорту з класичної боротьби. Не курить. Все його перебування в селі - пропаганда здорового способу життя. Микола Васильович - частий гість школи, учнівського, педагогічного колективів. Значну частину книг із домашньої бібліотеки він подарував школі.

Риси характеру, притаманні йому, - доброта, милосердя, комунікабельність, працелюбність, чесність, чуйність, порядність - не завжди зустрінеш у сучасного українця. Але таким є М. В. Макаренко. Таким його виховали батьки, таким його зростила охнінківська земля.

6 лютого Микола Васильович відзначив свій 70-річний ювілей. Колектив Охнінківської загальноосвітньої школи щиро вітає ювіляра, людину з добрим серцем, щирою душею. Тож прийміть, наш дорогий Миколо Васильовичу, щирі вітання, безмежне спасибі за добро, теплоту душевну, низький уклін до землі і найтепліші вітання. Зичимо Вам козацького здоров'я і доброго настрою, незгасної енергії, здійснення усіх задумів і професійних здобутків, щастя і благополуччя на довгі роки.

Одне, що є неправдою в його образі, - це паспортні дані. Бо який він ювіляр? Він юний душею, допитливий, гострий розумом, швидкий на жарт і добре слово, на увагу до людини.

З роси і води, Миколо Васильовичу!

